

POHJOIS-SAVON ALUEELLINEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA VUOSILLE 2026-2029

Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän kokous, Teams 10.6.2026
Kommentointikierros koulutuksen järjestäjät, nuorisovaltuusto 1.4.2026
Perhe- ja vammaispalvelujen lautakunta 10/2026
Aluehallitus
Aluevaltuusto

Sisällys

1 JOHDANTO	4
2 LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA	7
2.1 Järjestämisvastuu.....	8
2.2 Oppilas- ja opiskelijahuoltolain soveltaminen	8
3 OPISKELUHUOLTOPALVELUJEN ALUEELLISEN TOTEUTTAMISEN KESKEISET PERIAATTEET JA TAVOITTEET	10
3.1 Opiskeluhoollon kokonaisuus ja toiminnan tavoitteet	11
3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto	13
3.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto	14
3.5 Opiskeluterveydenhuolto	16
3.6 Kuraattori- ja psykologipalvelut	18
3.6.1 Kuraattoripalvelut.....	18
3.6.2 Psykologipalvelut.....	20
3.7 Yhteistyö oppimisen tuen järjestämisessä.....	21
3.8 Lähipalveluperiaate	22
3.9 Viestintä, tiedottamis- ja ohjausvelvollisuus	23
3.9.1 Viestintä opiskeluhooltopalveluista	23
3.9.2 Opiskeluhoollon yhteydenottokanavat ja ohjausvelvollisuus palveluihin	24
3.9.3 Oppilaitoksen ja opiskeluhooltopalvelujen työntekijöiden välinen viestintä	25
3.9.4 Alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän viestintä.....	25
4 SUUNNITELMA HYVINVOINTIALUEEN JA KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJIEN VÄLISESTÄ YHTEISTYÖSTÄ OPISKELUHUOLLON KOKONAISUUDEN TOTEUTTAMISEKSI.....	26
4.1 Opiskeluhoollon järjestäminen ja yhdyspinnat.....	26
4.1.1 Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä ja sen tehtävät	27
4.1.2 Koulutuksen järjestäjäkohtaiset opiskeluhoollon ohjausryhmät	27
4.1.3 Oppilaitoskohtaiset opiskeluhooltoryhmät	28
4.1.4 Oppilaitoksen kriisiryhmä.....	29
4.1.5 Oppilaitosympäristön terveellisuuden, turvallisuuden ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta	30
4.1.6 Muut yhteistyömuodot.....	30

5 ARVIOT OPISKELUHUOLTOPALVELUJEN KOKONAISTARPEESTA JA SUUNNITELMA VOIMAVAROJEN KOHDENTAMISESTA.....	32
6 TOIMENPITEET ALUEELLISEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEKSI JA SEURAAMISEKSI	33
6.1 Opiskeluhooltopalveluiden omavalvonta.....	35
7 LÄHTEET.....	37

1 JOHDANTO

Hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhohtopalvelujen järjestämiseksi. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaitoksissa tehtävää työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä opiskelijan¹ hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille. Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden sekä koko opiskeluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja opiskelijoiden osallisuutta. Tavoitteena on myös turvata yksilökohtainen varhainen tuki kaikille sitä tarvitseville. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL 1, 2024.)

Opetustoimi, varhaiskasvatus ja hyvinvointialue toteuttavat opiskeluhohtoa suunnitelmallisena yhteistyönä ottaen mukaan myös opiskelijat, heidän huoltajansa ja tarvittaessa muut yhteistyötahot. Pohjois-Savon hyvinvointialueen vastuulla on tuottaa opiskeluhoollon palvelut (kuraattori, psykologi, esiopetusikäisten neuvolapalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto) alueensa esiopetuksen, perusopetuksen, TUVA- ja TELMA koulutuksen sekä toisen asteen opiskelijoille sekä toisen asteen opiskelijoille. Hallinnollisesti opiskeluhohtopalvelut sijoittuvat Pohjois-Savon hyvinvointialueella perhe- ja vammaispalveluiden toimialaan, perhepalvelujen, perhekeskuspalveluihin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat osa lasten ja nuorten terveystyöpalvelujen toimintayksikköä sekä psykososiaalisen opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat osa lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen ja perheoikeudellisten palvelujen toimintayksikköä. Perhekeskuspalvelut on hallinnollisesti jakautunut kolmeen alueeseen: pohjoinen, keskinen ja eteläinen alue. Alueiden tarkempi kuntajako on nähtävillä kuvassa 1 (kts. Kuva1).

¹ Opiskelijalla tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä varhaiskasvatuksen esiopetukseen osallistuvia, kuin myös perusopetuksen oppilaita sekä toisella asteella opiskelevia.

Kuva 1. Perhe- ja vammaispalveluiden hallinnollinen alueajako

Opiskeluhoollon tavoitteena Pohjois-Savossa on koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen yhteistyön mahdollisimman sujuva toimiminen sekä yhdenvertaisten ja tasalaatuisten opiskeluhoitopalvelujen saatavuus oppilaille ja opiskelijoille. Tämän tukemiseksi tulee hyvinvointialueella olla alueellinen yhteistyöryhmä, jonka yhtenä tehtävänä on laatia valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma. Alueellisessa opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien väliset yhteistyötavat opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi, opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja periaatteet sekä toimet niiden toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma perustuu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin. Alueelliseen suunnitelmaan kirjataan Pohjois-Savon alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muista mahdollisista tarvittavista toimenpiteistä ja suunnitelmat opiskeluhoitopalveluiden voimavarojen kohdentamisesta.

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyväksytään valtuustokausittain hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja se on tarkastettava tarvittaessa. Suunnitelma liitetään lastensuojelulain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Koulutusten järjestäjien vastuulla on laatia omat opiskeluhoitosuunnitelmat, suunnitelmat väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamiseksi, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä yksikkökohtaiset lääkehoito-, kriisi- ja pelastussuunnitelmat.

Tämä suunnitelma on laadittu Pohjois-Savon alueellisessa yhteistyöryhmässä, jossa edustus on huomioitu hyvinvointialueen lisäksi alueella toimivilta koulutuksen järjestäjiltä sekä oppilaiden edustus Pohjois-Savon nuorisovaltuustosta (2) sekä huoltajaedustus Kuopion vanhemmat ry:stä (1). Kommentointien ja täydennyksien jälkeen suunnitelma toimitetaan Perhe- ja vammaispalvelujen lautakunnalle, aluehallitukselle ja hyväksyttäväksi hyvinvointialueen aluevaltuustolle syksyn 2026 aikana.

2 LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA

Opiskeluhoillon suunnittelua, toteuttamista sekä arviointia ohjaavat useat lait ja asetukset. Näistä merkittävämpänä toimii [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013](#).

Muita opiskeluhoitoa ohjaavia lakeja ovat:

- [Perusopetuslaki 628/1998](#)
- [Lukion](#) 714/2018 ja [ammattillisen koulutuksen](#) lait 531/2017
- [Laki vapaasta sivistystyöstä](#) 632/1998
- [Terveystenhooltolaki](#) 1326/2010, ja asetus 93/2026
- Neuvolapalvelut ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon asetus 93/2026
- [Laki potilaan asemasta ja oikeuksista](#) 785/1992
- [Sosiaalihuoltolaki](#) 1301/2014
- [Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista](#) 812/2000
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015
- [Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä](#) 559/1994
- [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä](#) 703/2023
- [Lapsen oikeuksien yleissopimus](#) 60/1991
- [Lastensuojelulaki](#) 417/2007
- [Nuorisolaki](#) 1285/2016
- [Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä](#) 523/2015
- [Työturvallisuuslaki](#) 738/2002
- [Julkisuuslaki](#) 621/1999, [Tietosuojalaki](#) 1050/2018 ja [Sähköisen viestinnän tietosuojalaki](#) 516/2004
- [Suomen perustuslaki](#) 731/1999
- [Laki hyvinvointialueesta](#) 611/2021
- Oppivelvollisuuslaki (1214/2020)

2.1 Järjestämisvastuu

Pohjois-Savon hyvinvointialue vastaa opiskeluhohtopalveluiden järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten² oppilas- ja opiskelijalain 1 §:ssä tarkoitetussa opetuksessa tai koulutuksessa oleville opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää opiskeluhoollon palvelut opiskelijoille myös silloin, kun koulutuksen järjestäjä on yksityinen organisaatio tai valtio, jollei koulutuksen järjestäjä päättä järjestää näitä palveluja osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Hyvinvointialue antaa tukea koulutuksen järjestäjälle opiskeluhohtopalveluiden järjestämisessä.

Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota opetukseen tai koulutukseen osallistuminen edellyttää. Koulutuksen järjestäjän vastuulla on tarjota hyvinvointialueen käyttöön tarkoitukseen soveltuvat tilat palvelujen järjestämiseksi. Jos koulutuksen järjestäjän ei ole mahdollista tarjota tarkoitukseen soveltuvia tiloja oppilaitoksesta, hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tarjoamissa oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevilla tarkoitukseen soveltuvilla tiloilla. Koulutuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista korvauksen hyvinvointialueelta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013, §9.)

Opiskeluhohtopalvelujen järjestäminen kouluissa tai niiden välittömässä läheisyydessä ei koske terveydenhuoltolain 16 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua suun terveydenhuoltoa eikä 6 kohdassa tarkoitettuja erikoistutkimuksia.

2.2 Oppilas- ja opiskelijahuoltolain soveltaminen

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia sovelletaan

- esi- ja perusopetuksen oppilaisiin
-

² Oppilaitos käsittää tässä dokumentissa sekä esiopetuksen toimipisteet, perusopetuksen koulut, että toisen asteen oppilaitokset.

- lukiossa ja ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa opiskeleviin opiskelijoihin (myös oppisopimusopiskelijoihin)
- ammattitutkintokoulutuksessa opiskeleviin oppivelvollisiin
- maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaisiin
- maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijoihin
- niihin aikuislukion opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen oppimäärää
- lukio-opintoja aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti opiskeleviin oppivelvollisiin
- tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoihin (TUVA)
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (Telma) opiskelijoihin
- kansanopistojen oppivelvollisiin opiskelijoihin (myös aikuisten maahanmuuttajien kotoutuskoulutuksessa olevat oppivelvolliset)
- oppivelvollisten osalta opiskeluhoitopalvelut kuuluvat opiskelijalle myös määräaikaisen keskeytyksen aikana.
- opiskeluhoitopalvelut kuuluvat kaikille opiskelijoille kurinpidollisista syistä johtuvan opetuksen määräaikaisen epäämisen aikana.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta:

- perusopetuslaissa tarkoitettuun aamu- ja iltapäivätoimintaan, perusopetuksen yksittäisiä oppiaineita opiskeleviin eikä lukion aineopiskelijoihin
- aikuislukiossa opiskeleviin, jotka suorittavat lukio-opintoja aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti (ellei ole oppivelvollinen)
- oppisopimuskoulutuksessa oleviin, jos se järjestetään näyttötutkintoon valmistavana koulutuksena tai sellaisena lisäkoulutuksena, joka ei johda tutkintoon.

Tarkennuksia ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien oikeudesta opiskeluhoitopalveluihin:

- **Oikeus kuraattori- ja psykologipalveluihin** on myös niillä opiskelijoilla, jotka suorittavat ammatillista perustutkintoa tai tutkinnon osaa näyttötutkintona ja työvoimakoulutuksena sekä oppisopimuskoulutuksena.

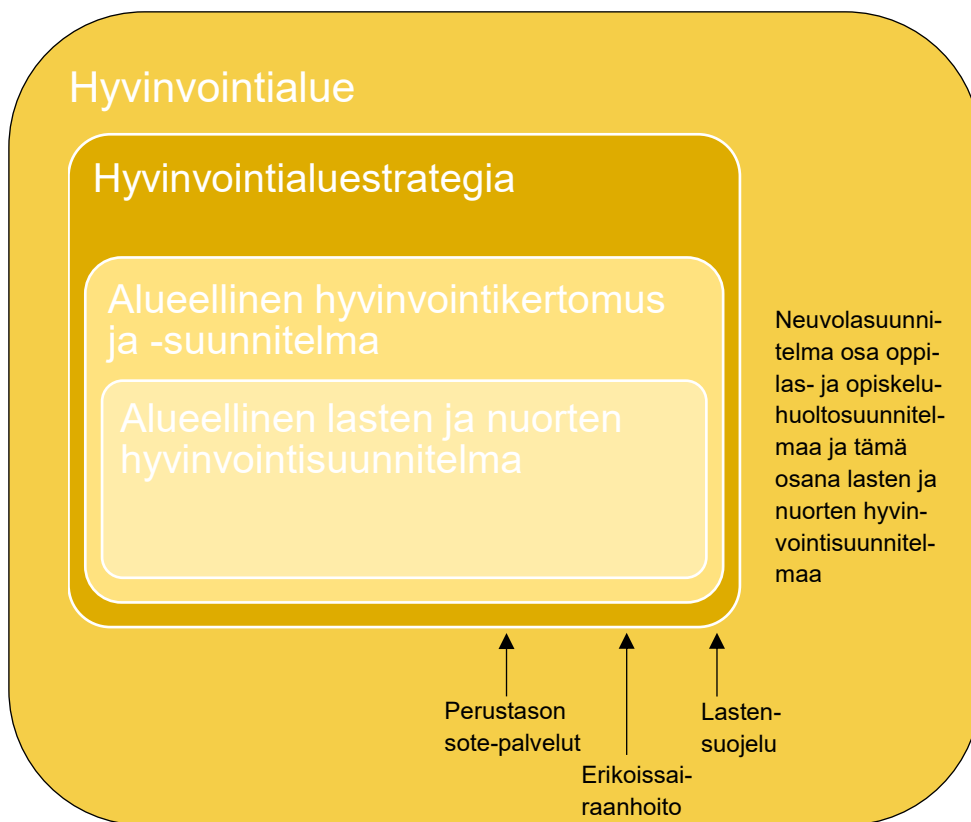
- **Oikeus opiskeluterveydenhuollon palveluihin** on työvoimakoulutuksessa olevalla opiskelijalla, jos hän opiskelee opiskeluterveydenhuoltoon oikeutetussa oppilaitoksessa ja opintotukeen oikeutetussa koulutuksessa.
- **Opiskeluterveydenhuollon palvelut kuuluvat** sisäoppilaitoksissa aikuislukiota käyville, sisäoppilaitoksissa opiskelu katsotaan aina päätoimiseksi.
- **Oikeutta kuraattori- ja psykologipalveluihin ei ole** oppivelvollisuuden ulkopuolella ammattitutkintoa ja erikoisammattitutkintoa opiskelevilla. Heille voidaan kuitenkin antaa ohjausta ja neuvontaa muista palveluista ja palveluihin hakeutumisesta.
- **Opiskeluterveydenhuollon palvelut eivät kuulu** oppisopimusopiskelijalle. Oppisopimusopiskelija on työsuhteessa, joten hän on työterveyshuollon palvelujen piirissä.

3 OPIKELUHUOLTOPALVELUJEN ALUEELLISEN TOTEUTTAMISEN KESKEISET PERIAATTEET JA TAVOITTEET

Alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma vuosille 2026–2029 perustuu opetuksen ja koulutuksen järjestäjien laatimiin paikallisiin opiskeluhooltosuunnitelmiin ja niistä esiin nousseisiin tarpeisiin ja tavoitteisiin. Hyvinvointialueen aluehallitus on hyväksynyt vuonna 2023 lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 (kts. Pohjois-Savon hyvinvointialue 2023). Suunnitelma on parhaillaan päivitettävänä vuosille 2026-2029. Vuoden 2023-2025 suunnitelmaan kirjattuja tavoitteita ovat:

- Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden ovat kohdennetut ja yhdenvertaiset.
- Hallintorajat ylittävät yhteistyörakenteet ovat lasten, nuorten ja perheiden palveluita tukevia ja yhteensovittavia.
- Lapsia, nuoria ja perheitä kuullaan ja mahdollistetaan osallisuus.

Tämä alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma mukailee lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja tukee osaltaan hyvinvointisuunnitelman toteutumista.

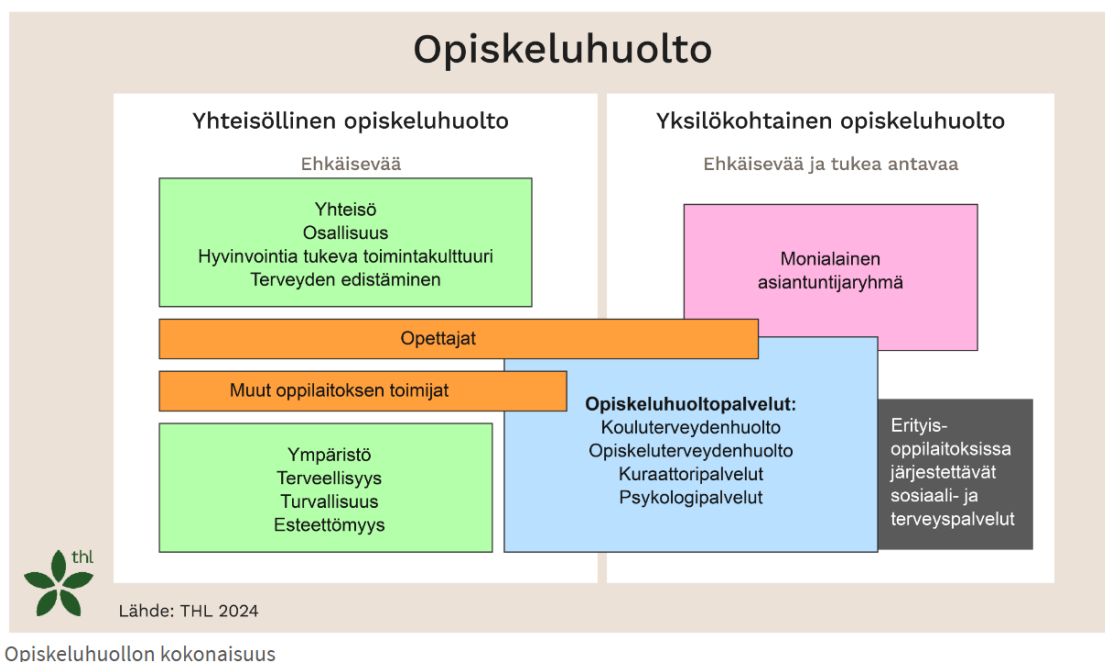

Kuva 2. Mukaillen neuvotteleva virkamies Arja Ruponen, STM

3.1 Opiskeluhoollon kokonaisuus ja toiminnan tavoitteet

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoolto on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilas-huolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelija-huolto. (THL 2024.)

Opiskeluhooltoon toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013, 3§.) Opiskeluhoollotopalveluilla tarkoitetaan kouluterveydenhoitajan, koululääkärin, kuraattorin ja psykologin palveluita. Opiskeluhoollotopalvelujen on oltava lain mukaan opiskelijoiden helposti saavutettavissa, maksuttomia ja vapaaehtoisia (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013, 9§). Ainoastaan opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelut ovat yli 18-vuotiaille opiskelijoille maksullisia. Opiskeluhoollon tarkempi kokonaisuus on nähtävillä kuvassa 3 (kts. Kuva 3.).

Opiskeluhoollon kokonaisuus

Kuva 3. Opiskeluhoollon kokonaisuus (THL 2024.)

Opiskeluhooltoon sisältyvät perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen järjestäjän ja lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän päättämä opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013, 6§.)

Opiskeluhoiltoa toteutetaan opetustoimen sekä hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013, 9§.) Koulujen ja oppilaitosten yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien jäsenten keskinäisellä yhteistyöllä varmistetaan ennaltaehkäisevä työote, jossa havaittuihin haasteisiin tarjotaan varhaisen vaiheen tuki. Opiskeluhoiltopalvelujen toimintaa ohjaavat Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhekeskustoiminnan ja oppilaitosten arvot. Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhekeskustoiminnan arvot ovat: kohtaamme arvostavasti, toimimme yhdessä ja edistämme asiakkaan osallisuutta.

Alueellisella opiskeluhoillon suunnitelmalla pyritään tukemaan oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia, tuottamaan tasavertaisia ja laadukkaita palveluita sekä yhtenäistämään ja kehittämään opiskeluhoiltopalveluiden käytänteitä ja palveluprosesseja. Alueellisen opiskeluhoillon suunnitelman avulla pyritään myös toimivaan ja avoimeen yhteistyöhön hyvinvointialueen ja koulutusten järjestäjien välillä.

3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoilto

Opiskeluhoiltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoiltona. Yhteisöllinen opiskeluhoilto tarkoittaa hyvää yhteistyötä ja toimintakulttuuria, yhteisöllistä toimintaa, kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä sekä oppilaan ja opiskelijan hyvinvointia, osallisuutta ja turvallisuutta edistäviä toimia. Yhteisöllistä opiskeluhoiltoa voidaan kohdentaa myös tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esim. koulun aloittamis- tai päätös- vaiheeseen tai tunnistettuun ryhmään liittyvien haasteiden perusteella.

Oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoiltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista on rehtorilla ja opetus- ja ohjaushenkilöstöllä. Yhteisöllisen opiskeluhoillon sisältöalueet ovat nähtävillä kuvassa 4 (kts. Kuva 4.).

Kuva 4. Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön sisältöalueita (THL 2023.)

3.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaista opiskeluhooltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus ja hänen hyvinvointinsa edistäminen (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, Suomen perustuslaki §19 koskien lapsen hyvinvoinnin turvaamista sekä Lapsen oikeuksien sopimus 1989, (jonka Suomi ratifioi 1991) 3. ja 6. artikkelit).

Opetushallituksen eri koulutusasteita koskevissa määräyksissä on kohtia, joissa oppilaitosten henkilöstöä velvoitetaan ottamaan opiskeluhooltopalvelut mukaan oppilaan / opiskelijan tilanteen arviointiin, selvittämiseen tai jälkihoitoon. Tällaisia ovat esimerkiksi tietyt kurinpitomenettelytilanteet (kts. tarkemmin esim. Perusopetuslaki §36h).

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia:

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja
- opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja

- monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoja: monialainen asiantuntijaryhmä, joka voidaan koota tapauskohtaisesti opiskelijan tueksi.
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 10 §:ssä tarkoitettuja koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveyspalveluja (esim. varhaiskasvatuksen sosionomit)

Yksilökohtainen opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää ja koulunkäyntiin, opiskeluun sekä psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin tukea antavaa. Opiskelija ja huoltajat ovat vahvasti osallisina yksilökohtaisessa opiskeluhooltotyössä. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Lisäksi palveluita toteuttaessa huomioimaan asiakkaan kielellisten oikeuksien toteutuminen.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon *monialainen oppilas-/opiskelijakohtainen asiantuntijaryhmä* koostaan tarvittaessa tuen tarpeen arviointia ja muodon suunnittelua varten oppilaan / opiskelijan suostumuksen mukaisesti. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan opiskelijan yksilöllisellä *kirjallisella* suostumuksella (koulutuksen järjestäjä arkistoi) kutsua myös opiskeluhoollon yhteistyötahoja, kuten muita sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia (esim. sosiaaliohjaaja, päihdetyöntekijä tai lastensuojelun työntekijä) tai opiskelijan läheisiä.

Opettajat toimivat tyypillisesti avainhenkilöinä opiskelijan huolen puheeksi ottamisessa ja tunnistamisessa. Opettajan näkökulmaa tarvitaan myös tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä.

3.4 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen terveyspalvelu, joka on saatavilla koululla tai sen välittömässä läheisyydessä (Terveyspalvelulaki 2022).

Kouluterveydenhuollon perustehtäviä ovat:

- koko oppilaitosyhteisöön tai suppeampaan ryhmään liittyvät ennaltaehkäisevät, yhteisölliset työmuodot
- kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta neljän vuoden välein
- vuosiluokittain oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin seuraminen ja edistäminen
- oppilaan vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaan suun terveydenhuolto, johon sisältyvät suun terveystarkastukset vähintään 7, 9, 12 ja 15-vuotiaana (neljä kertaa) ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti
- oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset.

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu myös oppilaan työelämään tutustumisen aikainen terveydenhuolto. Kouluterveydenhuollon palveluiden toteuttamista ja sisältöjä ohjaa Valtioneuvoston asetus neuvolapalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta 93/2026 sekä terveyden- ja hyvinvoinnin laitos ja heidän ylläpitämä NEUKO- tietokanta (2021). Asetuksen mukaisesti kouluterveydenhuollossa tehdään laajat terveystarkastukset yhteistyössä terveydenhoitajan ja lääkärin kanssa koululaisille ja heidän huoltajilleen 1. luokalla, 5. luokalla ja 8. luokalla. Muilla vuosiluokilla terveydenhoitaja tapaa opiskelijat määräaikaistarkastuksissa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu myös asetuksenmukaiset määräaikaiset suun terveystarkastukset 7, 9, 12 ja 15-vuotiaana. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (2013, 17§) mukaisesti kouluterveydenhuolto on järjestettävä siten, että oppilas voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta.

3.5 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät terveyttä edistävä ja sairauksia ehkäisevä toiminta. Lukioiden ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden sekä korkeakouluopiskelijoiden

opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) 2 §:ssä tarkoitettujen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

- oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen. Seuranta ja raportointi asiasta toteutetaan neljän vuoden välein
- opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti
- perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto
- opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen, opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen sekä psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto (ml. opiskeluun soveltumattomuuteen liittyvät ratkaisut).

Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskelijalle sinä vuonna, jona tämä täyttää 18-vuotta terveystarkastus, joka sisältää asevelvollisuuslaissa (1438/2007), ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (285/2022) tarkoitetun arvion palveluskelpoisuudesta.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan muun kuin oppisopimukseen perustuvan työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja työharjoittelun aikainen terveydenhuolto. (Terveydenhuoltolaki 2026.)

Opiskeluterveydenhuollon opas (STM 2021) toimii työkaluna, joka määrittää opiskeluterveydenhuollon tehtävät, palvelujen sisällöt ja käytännön toteutuksen. Opiskeluterveydenhuolto on järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon ja palvelujen on oltava saatavilla arkipäivisin päiväsaikaan. Lisäksi toisen asteen opiskelijan tulee tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta.

Opiskelijoiden sairaanhoidon tarpeen arvioinnissa ja hoitoon pääsyssä noudatetaan samoja kriteerejä ja aikarajoja kuin muidenkin kunnan asukkaiden kohdalla. Opiskelijoiden tulee saada

virka-aikana viivytystä yhteys opiskeluterveydenhuoltoon tai sote-keskukseen. Hoidon tarpeen arviointi tehdään paikan päällä tai puhelimitse samana arkipäivänä yhteydenotosta. Hoito tulee aloittaa viimeistään 14 vuorokauden kuluessa hoidon tarpeen arviosta (Terveystieteiden tutkimuskeskuslaki 2023.) Kiireellisissä tilanteissa opiskelija ohjataan välittömästi oikeaan hoitoon.

3.6 Kuraattori- ja psykologipalvelut

Opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat osa esi- ja perusopetuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa tehtävää opiskeluhoiltotyötä, mikä määrätty oppilas- ja opiskelijahuoltolain §7 pohjalta. Tällä tarkoitetaan opiskeluhoillon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla:

- 1) edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa
- 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Opiskeluhoillon psykologit ja kuraattorit työskentelevät oppilaitoksissa, joten oppilaitokset ovat heidän lähityöpaikkojaan. Opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut toimivat kiinteässä yhteistyössä opiskelijoiden ja huoltajien, oppilaitoksen henkilöstön sekä muiden opiskeluhoillon ammattilaisten ja muiden palvelujen kanssa.

Opiskelijalle on tarjottava mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Jos asia on kiireellinen, keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana koulupäivänä paikan päällä tai etävastaanottona. Työntekijän poissaolotilanteissa sovi- taan järjestelyistä erikseen johtava psykologin tai johtava kuraattorin kanssa. Palveluun tulee pystyä hakeutumaan matalalla kynnyksellä. (Oppilas- ja opiskeluhoiltolaki 2013, §15.)

3.6.1 Kuraattoripalvelut

Kuraattoripalvelu on opiskeluhoillon sosiaalihoillon palvelu. Opiskeluhoillon kuraattori antaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta sekä yhteisöllisellä että yksilötasolla. Kuraattori tuo

kouluyhteisöön sosiaalialan, palvelujärjestelmän ja sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä hyvinvoinnin asiantuntemusta. Hän tarjoaa opiskelijoille ja huoltajille ohjausta ja tukea sekä palvelujärjestelmään liittyvää ohjausta erityisesti perhetilanteeseen, vuorovaikutukseen, sosiaalisiin suhteisiin ja elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä.

Opiskeluhoollon kuraattoripalvelussa palvelumuotoja ovat:

- 1) koko oppilaitosyhteisöön tai suppeampaan ryhmään liittyvät ennaltaehkäisevät, yhteisölliset työmuodot ja
- 2) yksilökohtaiseen palveluun liittyvät työmuodot.
- 3) yhteistyö huoltajien ja muiden lähiverkostojen kanssa

Yhteisöllinen työ muodostuu ennaltaehkäisevistä ja yhteisöllistä hyvinvointia ylläpitävistä toiminnoista, joita kuraattori toteuttaa usein yhteistyössä muiden oppilaitoksen työntekijäryhmien kanssa. Yhteisöllisen työn muotoja ovat mm. opiskelijoiden pienryhmä- ja luokkatyöskentely sekä oppilaitosten kehittämistyöryhmiin ja hyvinvointia tukeviin teemapäiviin ja tapahtumiin osallistuminen kuraattorin roolissa. Yksilötyössä kuraattori työskentelee yksittäisen opiskelijan asiassa. Tarvittaessa myös opiskelijan läheisverkosto otetaan mukaan työskentelyyn. Yksilötyössä kuraattori tarjoaa opiskelijalle mm. tukikäyntejä, joiden tavoitteena on tukea opiskelijan tilannetta sosiaalihuollon palveluiden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen keinoin. Opiskelijakohtaiset monialaiset asiantuntijaryhmät ovat myös keskeinen yksilötyön työmuoto. Merkittävä osa opiskeluhoollon kuraattorien palveluista on lisäksi opetushenkilöstön sekä muiden ammattilaisten yhteisöllisen ja yksilöllisen tason konsultaatiota.

Opiskeluhoollon kuraattoripalvelu on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea tarjoava palvelu, mutta palvelun piirissä ovat kaikki opiskelijat esiopetuksesta toiselle asteelle, vaikka heidän palvelutarpeensa ja hoitovastuunsa olisi myös vahvempien palvelujen piirissä. Kuraattori tekee tiivistä yhteistyötä muiden lapsiperhepalvelujen kanssa.

Vahvempien palvelujen piirissä olevien opiskelijoiden opiskeluhoollon kuraattoripalvelu painottuu koulun ja lähiverkoston konsultaatioon opiskelijan arjen tuen ja suotuisan opiskeluympäristön järjestämiseksi.

Jokaiselle oppilaitokselle on nimetty kuraattori ja häneen saa yhteyden puhelimitse tai sähköisen viestinnän kautta. Kuraattoripalveluissa työskentelee myös Opiskeluhoitolain (2013) 7§:n mukaisia vastaavia kuraattoreita, jotka vastaavat kuraattoripalvelujen kokonaisuuden koordinoimista tukien johtava kuraattorin esihenkilötyötä, palvelujen kehittäjinä, työn sisällön tukena ja tarjoamalla konsultaatioapua haastavissa asiakastilanteissa. Vastaavia kuraattoreita alueella on yhteensä viisi (5).

3.6.2 Psykologipalvelut

Opiskeluhoillon psykologi antaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta sekä yhteisöllisellä että yksilötasolla. Psykologi tuo kouluyhteisöön psykologista asiantuntemusta toimien lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen, tunne-elämän ja psyykkisen hyvinvoinnin vahvistamisen sekä oppimisen psykologian asiantuntijana koulussa. Yksilötyössä hänen tehtävänä on auttaa ja tukea oppilaita koulunkäyntiin, oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen sekä psyykkiseen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Opiskeluhoillon psykologipalvelussa palvelumuotoja ovat:

- 1) koko oppilaitosyhteisöön tai suppeampaan ryhmään liittyvät yhteisölliset työmuodot, mikä on ennaltaehkäisevää työtä sekä
- 2) yksilökohtaiseen palveluun liittyvät työmuodot, mikä on haasteita tunnistavaa ja arvioivaa, varhaisen vaiheen tukea antavaa sekä osin myös korjaavaa tukea liittyen kehitykseen, oppimiseen, opiskelukykyyneen ja mielenterveyteen. Työmuotoina ovat mm. konsultaatiota, psykologisia arvioita ja tutkimuksia, varhaisen vaiheen lyhytinterventioita, moniammatillista tuen suunnittelua ja toteutusta, ohjausta ja neuvontaa huoltajille sekä hoitoonohjausta.

Opiskeluhoillon psykologipalvelu on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea tarjoava palvelu, mutta palvelun piirissä ovat kaikki opiskelijat esiopetuksesta toiselle asteelle, vaikka heidän hoitovastuunsa ja palvelutarpeensa olisi myös vahvempien palvelujen piirissä. Vahvempien palvelujen piirissä olevien opiskelijoiden osalta opiskeluhoillon psykologipalvelu painottuu koulu- ja lähiverkoston konsultaatioon opiskelijan arjen tuen ja suotuisan opiskeluympäristön järjestämiseksi. Merkittävä osa opiskeluhoillon psykologien palveluista on muiden ammattilaisten sekä

yhteisöllisen että yksilöllisen tason konsultaatiota, ja esim. esi- ja perusopetuksessa opiskeluhoollon psykologityössä osallistutaan tarvittaessa ja pyydettyäessä perusopetuslain alaisen oppimisen tuen tarpeiden arviointiin ja tuen järjestämisen suunnitteluun oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla.

Jokaiselle oppilaitokselle on nimetty psykologi, ja psykologiin saa yhteyden puhelimitse tai sähköisen viestinnän kautta. Mikäli oppilaitokselle ei väliaikaisesti ole rekrytointivaikeuksien vuoksi voitu nimetä omaa psykologia, tarjotaan väliaikaisesti konsultoivan psykologin palvelu. Konsultoiva psykologi hoitaa niillä kouluilla, joilta puuttuu oma psykologi, ko. oppilaitoksen ns. pakolliset ja kiireelliset psykologin tehtävät, kuten konsultaation, tutkimustarpeiden arvioinnit, oppimisen tuen suunnitteluun liittyvät tehtävät sekä osallistuu tarvittaessa yksilöllisen opiskeluhoollon monialaisiin asiantuntijaryhmiin, yhteisöllisiin opiskelutyöryhmiin ja muihin hyvinvointia tukeviin teemapäiviin ja tapahtumiin sekä yhteisöllisiin opiskeluhooltoryhmiin. Tarvittaessa ja taloudellisten reunaehtojen puitteissa psykologipalvelua täydennetään ostopalveluin. Mahdollinen ostopalvelujen tarve arvioidaan konsultoivan psykologin ja johtavan psykologin yhteistyönä.

3.7 Yhteistyö oppimisen tuen järjestämisessä

Opiskeluhoollon ammattihenkilö osallistuu tarvittaessa ja pyydettyäessä oppilaan/opiskelijan oppimisen tuen suunnitteluun moniammatillisessa yhteistyössä. Opiskeluhoollon palveluista mukana ovat ne työntekijät, jotka ovat kyseisen oppilasasian kannalta tarkoituksenmukaiset. Kuvassa neljä on kuvattu opiskeluhooltopalveluiden ammattilaisten rooleja pedagogisten tukitoimien suunnittelussa (kts. Kuva 5).

Opiskeluhooltopalvelujen ammattilaiset voivat olla mukana opiskelijan oppimisen tuen suunnittelussa

Kuva 5. Opiskeluhooltopalveluiden ammattilaisten tehtävät pedagogisten tukitoimien suunnittelussa (Pohjois-Savon hyvinvointialue 2024 ohjeistuksia).

Vahvempaa pedagogista tukea tarvitsevat oppilaat/opiskelijat saattavat tarvita myös yksilöllistä opiskeluhoitoa. Tällöin hyvä käytäntö on perustaa oppilaan asian ympärille yksilöllisen opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä ja käsitellä tuen tarpeita monialaisesti kokonaisuutena. Tällöin kirjaamiset tehdään erikseen sekä pedagogisiin asiakirjoihin että opiskeluhoollon rekistereihin.

3.8 Lähipalveluperiaate

Opiskeluhooltopalvelujen on oltava lain mukaan opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Opiskeluhooltopalvelujen henkilöstön työtiloista ja niiden käytöstä sovitaan yhteistyössä koulutuksen järjestäjän ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen opiskeluhoollon esihenkilöiden ja tilapalvelujen kanssa. Tarkempi vastuu tila-asioista on määritelty kappaleessa 2.1 Järjestämisvastuu.

Terveystieteiden lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuja opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan perustellusta syystä järjestää myös muussa opiskeluterveydenhuollon palveluja antavassa yksikössä, jos se on tarkoituksenmukaista opiskelijoiden tarpeiden, palvelujen laadun, potilasturvallisuuden taikka muun näihin rinnastettavan syyn perusteella. Pohjois-Savon hyvinvointialueen periaatteena on opiskeluhoollon palvelujen tuottaminen ensisijaisesti omana toimintana. Tarvittaessa omaa toimintaa voidaan täydentää ostopalveluin.

3.9 Viestintä, tiedottamis- ja ohjausvelvollisuus

3.9.1 Viestintä opiskeluhoolltopalveluista

Pohjois-Savon hyvinvointialue ja koulutuksen järjestäjät vastaavat yhteistyössä siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on ajantasainen tieto oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoolltopalveluista.

Hyvinvointialueen opiskeluhoollon esihenkilöillä on vastuu tiedottaa koulutuksenjärjestäjiä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista. Lisäksi hyvinvointialue vastaa siitä, että opiskeluhoolltopalvelujen yhteystiedot löytyvät Pohjois-Savon hyvinvointialueen verkkosivuilta [Koululaisten ja opiskelijoiden palvelut](#). Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että tieto oppilaitoksen ja opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoolltopalveluista on opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan, ja helposti löydettävissä (esim. oppilaitoksen verkkosivuilta). Lisäksi koulutuksenjärjestäjä vastaa siitä, että koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelma on opiskelijoiden ja huoltajien saatavilla.

Oppilaitoksissa järjestetään säännöllisesti joka vuosi luokka- tai yksikkökohtaisia infotilaisuuksia, joissa kerrotaan opiskeluhoolltopalveluista opiskelijoille sekä heidän huoltajilleen. Opiskeluhoollon työntekijät voivat myös jalkautua huoltajieniltoihin tai järjestää erilaisia tilaisuuksia, joissa annetaan ajankohtaista tietoa terveyteen, hyvinvointiin ja opiskeluhoolltoon liittyen.

3.9.2 Opiskeluhoollon yhteydenottokanavat ja ohjausvelvollisuus palveluihin

Opiskelijan tulee pystyä hakeutumaan opiskeluhooltoon ottamalla suoraan yhteys oman oppilaitoksen opiskeluhoollon työntekijään ja saada tarvitsemansa tuki myös siten, ettei asiakkuus tule muiden henkilöiden tietoon. Tämä edellyttää, että opiskeluhoollon työntekijä saa tarvitsemansa opiskelijaa ja opiskelijan opiskeluhoollollisen tukemisen kannalta opiskelijan koulunkäyntiä ja henkilöllisyyttä koskevan oleellisen tiedon ilman välikäsiä. Tietojen luovuttamisessa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa oppilas/opiskelija tai huoltaja sekä koulun henkilöstö saa yhteyden opiskeluhoollon henkilöstöön paikan päällä (ennalta sovittuina päivinä), puhelimella (arkisin virka-aikana) ja Wilma-viestillä, joissain tapauksissa myös sähköpostilla. Lähtökohtaisesti yhteydenpitoon käytetään puhelinta ja sensitiivisen tiedon välittämisessä hyvinvointialueen turva-postipalvelua. Tapaamisaikojen sopimiseen voidaan käyttää Wilma-viestejä ja normaalia sähköpostia.

Oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan etuuksia ja palveluja. Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhooltopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin ensisijaisesti *yhdessä opiskelijan kanssa* ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä opiskelijan kanssa, hänelle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä viipymättä. Myös muu kuin oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3§ tarkoitettu työntekijä, joka ammatillisessa tehtävässään on saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhoollon työntekijään, jollei siitä toisin säädetä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013.)

3.9.3 Oppilaitoksen ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden välinen viestintä

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön viestintä tarkoittaa suunnitelmallista, avointa, ja osallistavaa tapaa jakaa tietoa, rakentaa yhteistä ymmärrystä ja tukea koko oppilaitosyhteistyön hyvinvointia. Se on jatkuvaa vuorovaikutusta henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden välillä. Sujuva viestintä edellyttää toimivaa ja ajantasaista viestintää. Saumattoman yhteistyön merkitys korostuu erityisesti oppilaitosten erilaisissa kriisitilanteissa. Opiskeluhoitopalvelujen työntekijöillä tulee olla pääsy oppilaitoksen yhteisöllistä opiskeluhoitoa koskeviin ajantasaisiin dokumentteihin (mm. kriisi- ja turvasuunnitelmat ja yhteisöllisen opiskeluhoillon tapahtumasuunnitelmat) ja heidän tulee olla koulun opiskeluhoitoa ja koulun arjen toimintaa kokonaisuudessaan koskevilla sähköpostilistoilla.

Yksilökohtaisessa opiskeluhoilossa ja oppimisen tuen suunnitteluun liittyvässä yhteistyössä käytetään suoran kommunikaation ohella ensisijaisesti puhelinta ja sähköistä turvapostia.

3.9.4 Alueellisen opiskeluhoillon yhteistyöryhmän viestintä

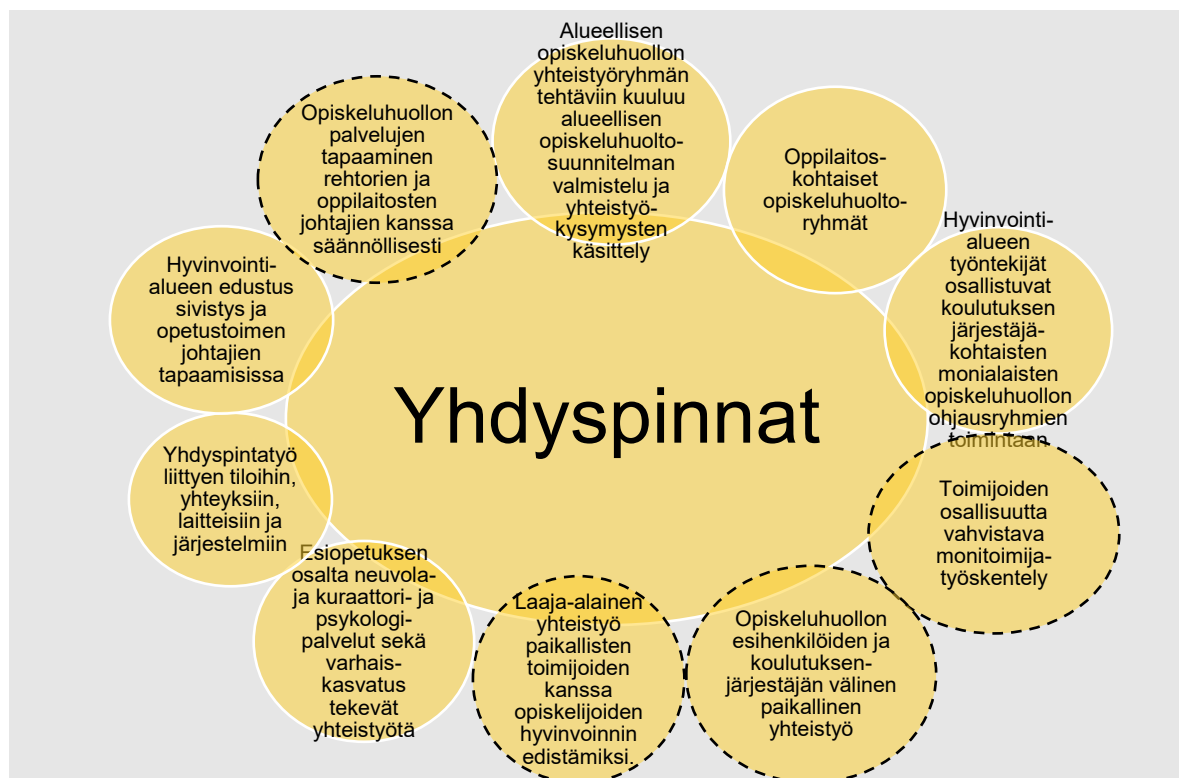
Alueellisen opiskeluhoillon yhteistyöryhmän viestinnällisenä tavoitteena on vuorovaikutteinen ja toimiva viestintä. Alueelliselle yhteistyöryhmälle on laadittu oma Teams-kanava, josta löytyy yhteiset asiakirjat, kokousmuistot ja asiantuntijoiden yhteystiedot. Teamsin avulla voidaan tarvittaessa myös viestiä sähköpostin ja puhelimen lisäksi. Yhteistyöryhmän kokouksiin on tavoitteena varata aikaa myös “muiden asioiden” käsittelyyn, jolla tuetaan suoraa kommunikointia. Yhteistyöryhmän sujuvan toiminnan edistämiseksi yhteistyöryhmän toiminta suunnitellaan kalenterivuositain ja tulevista kokouksista lähetetään kalenterikutsu sähköisesti välittömästi edellisen kokouksen jälkeen. Varsinainen kokouskutsu aikatauluineen ja kokousaiheineen lähetetään sähköpostitse työryhmän varsinaisille jäsenille vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta yhteistyöryhmän sihteerin toimesta. Jos varsinainen jäsen on estynyt osallistumasta, välittää hän kutsun varajäsenelleen, mikäli se on nimetty. Ryhmän kokouksista laaditaan sihteerin toimesta muistio, joka tallennetaan yhteistyöryhmän Teams-kanavalle.

Hyvinvointialueella alueellisen opiskeluhoito-yhteistyöryhmän toiminnan tiedottamisesta vastaavat opiskeluhoito- ja opiskeluterveydenhuollon palveluesihenkilöt, johtavat psykologit ja johtavat kuraattorit, palvelupäälliköt sekä palveluyksikköjohtaja. Opiskeluhoitopalvelujen työntekijöitä tiedotetaan ryhmän toiminnasta työpaikkakokouksissa, kehittämispäivillä, erilaisilla ohjeistuksilla ja sähköpostitse. Koulutuksenjärjestäjät vastaavat oman henkilökuntansa tiedottamisesta. Paikalliset opiskeluhoitoryhmät vastaavat opiskelijoiden ja huoltajien tiedotuksesta.

4 SUUNNITELMA HYVINVOINTIALUEEN JA KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJIEN VÄLISESTÄ YHTEISTYÖSTÄ OPIKSELUHOITON KOKONAISUUDEN TOTEUTTAMISEKSI

4.1 Opiskeluhoito-yhteistyöryhmän ja yhdyspinnat

Kuvassa 6 on kuvattu opiskeluhoito-yhteistyöryhmän yhdyspintoja (kts. Kuva 5). Katkoviivalla ympäröidyt yhdyspinnat, on tunnistettu kehittämiskohteiksi, koska on tunnistettu, että nämä eivät vielä ole täysin yhdenvertaisesti toiminnassa.

Kuva 6. Hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien väliset yhdyspinnat (Alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman alatyöryhmät kevät 2024)

4.1.1 Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä ja sen tehtävät

Hyvinvointialueen on yhdessä alueensa koulutusten järjestäjien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmässä tulee lisäksi olla alaikäisten vanhempien tai huoltajien sekä opiskelijoiden edustajia, opiskeluhoollon työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja. Yhteistyöryhmä toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä. (Oppilas- ja opiskeluhooltolaki 2013.)

Alueellisen yhteistyöryhmän tehtävät

- 1) valmistella alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle
- 2) seurata alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista sekä lisäksi opiskeluhooltopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista
- 3) käsitellä hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhoollon yhteistyökysymyksiä
- 4) huolehtia muista kuin 1–3 kohdassa tarkoitetuista sille erikseen annettavista tehtävistä

4.1.2 Koulutuksen järjestäjäkohtaiset opiskeluhoollon ohjausryhmät

Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimii koulutuksenjärjestäjien opiskeluhoollon ohjausryhmiä. Koulutuksen järjestäjillä voi olla myös yhteisiä ohjausryhmiä. Ryhmät ovat monialaisia eli niissä on myös hyvinvointialue edustettuna. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon ohjausryhmä koontuu säännöllisesti niin, että ryhmän on mahdollista toteuttaa sen lakisääteistä tehtävää.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon ohjausryhmään kuuluu

- koulutuksen ja opetuksen järjestäjän tai järjestäjien edustajat

- hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluiden edustajina ovat opiskeluhoollon esihenkilöt, jotka nimeävät ryhmään muut ammattilaiset niin, että ohjausryhmässä on edustus kaikilta niiltä koulutusasteilta, joita ryhmä koskee
- opiskelijoiden ja huoltajien edustus
- tarvittaessa mukaan kutsutaan yhteistyöverkostojen edustajia (esim. Lastensuojelu, lapsiperheiden sosiaalityö, neuvolapalvelut, lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut, seurakunta, Ankkuri -työryhmä, nuorisotoimi, Ohjaamo)

4.1.3 Oppilaitoskohtaiset opiskeluhoitoryhmät

Esiopetusyksikön, koulun ja oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä. Oppilaitoskohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja, joka toimii kokoon kutsujana. Esiopetuksella voi olla joko yksikkökohtaisia tai usean yksikön yhteisiä opiskeluhoitoryhmiä tai ne voivat osallistua perusopetuksen koulun opiskeluhoitoryhmään.

Opetushallitus on ohjeistanut tarkemmin opiskeluhoitoryhmän tehtävistä. Kokouksista tuodaan tarvittaessa asioita alueellisen yhteistyöryhmän tietoon ja käsiteltäväksi.

Oppilaitoskohtaisella opiskeluhoitoryhmällä voi olla erilaisia koulutuksenjärjestäjäkohtaisia nimityksiä kuten yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR) tms. Opiskeluhoitoryhmän kokoonpanosta, toimintatavoista ja tehtävistä päätetään paikallisesti. Ryhmän kokoonpano perustuu koulutuksen järjestäjän ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien tahojen yhteiseen päätökseen.

Opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää opiskeluhoollon kokonaisuutta ja erityisesti yhteisöllistä työtä. Ryhmä on kokoonpanoltaan monialainen eli ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykologi- ja kuraattoripalvelujen ammattilaisia. Koska ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisöllisyyden edistäminen, on välttämätöntä, että ryhmään kuuluvat myös oppilaiden, opiskelijoiden ja esiopetuksen ja koulujen osalta huoltajien edustus. Opiskeluhoitoryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla ryhmä, luokka tai koko yhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja

yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa koskevaa asiaa.

4.1.4 Oppilaitoksen kriisiryhmä

Jokaisessa oppilaitoksessa tulee sopia koulun sisällä toimivasta ydintyöryhmästä, joka ensisijaisesti ottaa koulun puolesta kantaa kriisikysymyksiin ja joka on perehtynyt kriisien psykososiaalisen tuen suunnittelemiseen ja toteuttamiseen. Olennaista, että kriisiryhmä on oppilaitosvetoinen, mutta opiskeluhohtopalvelut ovat siinä vahvasti mukana edustettuina.

Opiskeluhohtopalvelujen henkilöstö (psykologi, kuraattori ja terveydenhoitaja) ovat keskeisessä roolissa järjestettäessä oppilaitosyhteisöjä koskevissa kriisitilanteissa ensivaiheen psykososiaalista tukea oppilaille ja kouluyhteisölle. Vakavammissa kriiseissä, ja muulloinkin aina tarpeen vaatiessa, tuki oppilaitoksilla järjestetään yhteistyössä esimerkiksi seurakunnan ja hyvinvointialueen sosiaali- ja kriisipäivystyksen kanssa. Vahvempaa, pidempikestoista tai kouluajan ulkopuolista tukea tarvitsevat lapset/nuoret ohjataan tarvittaessa alueen sosiaali- tai terveydenhuollon palvelujen kriisituen tai hoidon piiriin.

Kriisitilanteiden hoitamiseen varaudutaan oppilaitoksissa kriisisuunnitelmalla, joka sisältää ohjeistuksen, miten yhteistyö ja psykososiaalinen tuki koulussa/oppilaitoksessa järjestetään. Koulun kriisisuunnitelmassa tulee olla rakenne, jossa on selkeästi erottuva osa äkillisissä kriiseissä toimimista varten. Voi olla, että osa kriisisuunnitelmasta on julkisesti saatavilla ja osa siitä syytä olla vain koulun henkilöstön ja opiskeluhohtopalvelujen henkilöstön saatavilla. Ajantasaisen tiedon nopea ja eheä saavutettavuus kaikille olennaisille toimijoille varmistettava, ja tästä huolehdittava myös henkilöstövaihdosten yhteydessä.

Kriisisuunnitelmasta vastaa rehtori yhteistyössä opiskeluhohtopalveluiden ammattilaisten kanssa. Koulutuksen järjestäjän kriisisuunnitelma on ohjeistustasolla kuvattu esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman opiskeluhohtoa koskevassa luvussa.

4.1.5 Oppilaitosympäristön terveellisuuden, turvallisuuden ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto huolehtii tarkastusten ja seurannan säännöllisestä toteutumisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa osana oppilaitoksen opiskeluhoitoa tai hyvinvointityötä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tuo tarkastukseen tietoa oppilaiden ja opiskelijoiden terveydestä sekä yhteisön hyvinvoinnin ja ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden tilanteesta. Tehtävää toteutetaan tarkastamalla oppilaitokset neljän vuoden välein. Oppilaitosten terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa (asetus 338/2011). Se on useiden eri viranomaisten vastuulla. Yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita sekä yhteistä sopimista toimintatavoista ja vastuista. Opiskeluhoollon ohjausryhmässä tai sen asettamassa työryhmässä sovitaan tarkastusten monialaisesta toteuttamisesta sekä keskinäisestä työn ja tehtävien jaosta eri toimijoiden kesken. (THL 5 2023.)

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on määritellyt tarkastuksen toteuttamisen tavan ja asiat sekä sen keitä siihen osallistuu. Tarkastuksen ja seurannan tiedot, löydökset ja sovitut toimet dokumentoidaan tähän tarkoitukseen laadituille sähköisille lomakkeille. Ne kokoavat tarkastuksen sisällön yhteen oppilaitoksen näkökulmasta. Dokumentit jaetaan kaikille toimijoille. Tarkastustyöryhmän tehtävänä on raportoida keskeiset tulokset koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon ohjausryhmälle. (THL 5 2023.)

4.1.6 Muut yhteistyömuodot

Yhteistyö nivelvaiheissa

Nivelvaiheella tarkoitetaan tässä suunnitelmassa lapsen siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksesta toiselle asteelle sekä oppilaan siirtymistä toiselle opettajalle, luokka-asteelle tai toiseen kouluun. Oppilaan koulunkäynnin ja opiskelun kannalta olennaisen tiedon siirtäminen on tärkeää, jotta koulussa pystytään huomioimaan opiskelijan vahvuudet ja tuen tarpeet alusta alkaen. Yhteisillä nivelvaiheen käytännöillä pyritään

tukemaan opiskelijan koulupolun ja oppimisen kokonaisvaltaisen tuen ja seurannan onnistumista. Opiskeluhoitopalvelujen toimijat ovat tarvittaessa mukana nivelvaiheen työskentelyssä.

Yhteistyö opiskeluhoitotyöhön liittyvien hankkeiden ja kokeilujen kanssa

Kouluilla ja oppilaitoksilla voi olla erilaisia koulunkäyntiä tukevia yhteisöllisen opiskeluhoollon hankkeita. Hyvinvointialueen ja oppilaitosten yhteistyö on tärkeää sekä hankesuunnittelussa että niiden toteutuksessa, jotta peruspalvelujen ja hankkeiden toiminnan kokonaisuudesta muodostuu yhtenäinen ja oppilaitosta / opiskelijoita aidosti palveleva kokonaisuus.

Yhteistyötä hyvinvointialueen työntekijöiden ja koulunkäyntiä tukevien muiden toimijoiden kanssa (esim. koulunuorisotyö, kouluvalmentajat, kouluyhteistyötyöntekijät) tulee aktiivisesti edistää.

MONARK-toimintamalli

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on otettu vaiheittain käyttöön monialaista toimintaa MONARK-toimintamallin kautta. MONARK tarkoittaa monialaista konsultaatio- ja arviointitiimi yhteistyörakennetta, joka kokoaa sivistystoimen, sosiaalitoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhdessä pohtimaan lapsen/nuoren haasteeseen ratkaisua.

Moniammatillisen konsultaatio- ja arviointitiimin tavoitteena on muodostaa lapsen/nuoren ongelmasta yhteinen tilannekuva ja nopealla monialaisella konsultaatiolla varmistaa ensisijaiset toimet lapsen tai nuoren haasteen ratkaisemiseksi. Ennen kuin asia tuodaan tiimiin, on perustasolla jo tehty monialaisesti töitä. Perusasiat kartoitettu ja systemaattisesti tukea on annettu / yritetty parhaansa mukaan antaa.

MONARK-mallia voidaan hyödyntää;

- kun ammattilaisen omat keinot eivät enää riitä JA
- kun yksilöllisen opiskeluhoollon moniammatilliset toimet eivät riitä JA
 - Esi-opetus ja kouluikäisten kohdalla yksilöllisen opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) tulee olla käsitellyt lapsen / nuoren asioita ennen MONARK-käsittelyä

- opiskeluhoollon monialaiselle asiantuntijaryhmälle (MAR) ei ole tarvetta, koska haaste ei liity koulunkäyntiin tai lapsi on varhaiskasvatusikäinen.
- kun huoltaja / lapsi toivoo käsittelyä
 - Joskus tarve palveluiden häiriökysynnän ehkäisemiseksi
 - Erityisesti paljon palveluja käyttävät perheet

MONARK-toimintamalli on lähtenyt kokeiluun keväällä 2026 osassa kunnista (Rautavaara, Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi, Lapinlahti, Vieremä, Keitele, Pielavesi) ja kokeilusta saadun palautteen perusteella toimintamallia laajennettiin Kuopion ja Siilinjärven alueille syksyllä 2026. Toimintamallin laajentaminen eteläiselle alueelle on tarkoitus käynnistää keväällä 2027.

5 ARVIOT OPIKSELUHUOLTOPALVELUJEN KOKONAISTARPEESTA JA SUUNNITELMA VOIMAVAROJEN KOHDENTAMISESTA

Pohjois-Savon hyvinvointialue pyrkii järjestämään psykologi- ja kuraattoripalvelut sitovien mitoitusten mukaisesti. Terveystenhoitajien ja lääkäreiden palvelut pyritään järjestämään mitoitussuosituksen mukaisesti. Oppilaitokset toimittavat hyvinvointialueen opiskeluhoollon esihenkilöille ajantasaisen tiedon opiskelijamäärästä syyskuun loppuun mennessä.

Opiskeluhooltopalveluiden henkilöstömitoituksissa otetaan huomioon Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen laatima suositus vuodelta 2023, sekä opiskeluterveydenhuollon osalta suositus vuodelta 2021. Mitoitussuosituksien voimat kuitenkin jonkin verran ylittyä. Kuraattori- ja psykologityön lakisääteiset sitovat mitoitukset on määritelty oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013, 7§, 9a§, 15§).

Kouluterveydenhoidon terveydenhoitajien mitoitussuositus yhtä henkilötövuotta kohti	460
Opiskeluterveydenhoidon terveydenhoitajien mitoitussuositus yhtä henkilötövuotta kohti	570
Kouluterveydenhuollon lääkäreiden mitoitussuositus yhtä henkilötövuotta kohti	2100
Opiskeluterveydenhuollon lääkäreiden mitoitussuositus yhtä henkilötövuotta kohti	1800
Kuraattoripalvelun mitoitus yhtä henkilötövuotta kohti Oppilaitoskohtainen mitoitus opiskeluhoollon kuraattorille	670
Psykologipalvelun mitoitus yhtä henkilötövuotta kohti Oppilaitoskohtainen mitoitus opiskeluhoollon psykologille	780

Paikallisesti pyritään huomioimaan oppilaitosten ja asiakaskunnan erityistarpeet. Hyvinvointialueen esihenkilöt tiedottavat koulutuksenjärjestäjiä opiskeluhohtopalvelujen ajantasaisesta henkilöstötilanteesta.

6 TOIMENPITEET ALUEELLISEN OPISKELUHOULTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEKSI JA SEURAAMISEKSI

Hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhohtosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhohtopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja se on tarkistettava ja päivitettävä tarvittaessa.

Alueellisessa yhteistyöryhmän työskentelyssä on sovittu seuraavat teemat opiskeluhoollon tavoitteiksi vuosille 2026–2029:

1. yhdenvertaiset, oikea-aikaiset ja laadukkaat palvelut, jonka pohjan luovat yhtenäiset ohjeistukset, selkeät tehtäväkuvaukset ja toimintatavat sekä toimivat yksilökohtaisen opiskeluhoollon monialaiset asiantuntijaryhmät.
2. toimivat ja laadukkaat yhteisölliset opiskeluhohtoryhmät oppilaitoksissa
3. opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen

4. yhteistyö toteutuu alueella suunnitelmallisesti ja yhteistyössä

Tavoite	Mittari	Seuranta-ajankohta	Vastuutaho
Yhdenvertaiset, oikea-aikaiset ja laadukkaat palvelut, jonka pohjan luovat yhtenäiset ohjeistukset, selkeät tehtäväkuvaukset ja toimintatavat sekä toimivat yksilökohtaisen opiskeluhoollon monialaiset asiantuntijaryhmät.	SAGA-raportit OMNI360 hva raportit IMS-työohjeet Kouluterveyskysely: Palveluun pääsyn indikaattorit (kuraattori, psykologi, kouluterveydenhoitaja, lääkäri) asiakasmääriensuhdetta henkilöstön määrään	Kerran kuukaudessa 2-vuoden välein	PSHVA esihenkilöt PSHVA esihenkilöt
Toimivat ja laadukkaat yhteisölliset opiskeluhoolto-ryhmät oppilaitoksissa	TEAvisari - johtaminen; opiskeluhooltotyöryhmän koostuminen, - poissaolojen seuranta - opiskeluhooltotyöryhmän kokoonpano - koulujen terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastusten toteutuminen - kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja- ja koululääkäriresurssi - oppivelvollisuuden keskeyttäjät/koulupudokkaat Kouluterveyskysely: palveluihin pääsy ja saavutettavuus	2-vuoden välein Vuosittain osana Pohjois-Savon hyvinvoinnin vuosiraporttia	Koulutuksen järjestäjät omalta osaltaan Opiskeluhoollon ohjausryhmä
Opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen			
Yhteistyö toteutuu alueella suunnitelmallisesti ja yhteistyössä	Alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän kokoukset 3 kertaa vuodessa	Vuosittain	PSHVA

Alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma perustuu 13 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmiin ja sen tulee sisältää

- 1) opiskeluhohtopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet
- 2) suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi
- 3) hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhohtopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet
- 4) suunnitelma opiskeluhohtopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta
- 5) toimenpiteet alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Edellä mainitut sisältökohdat on kuvattu tässä suunnitelmassa. Aluevaltuuston hyväksymisen jälkeen sisällöstä työstetään luettavampi materiaali kuntalaisten, koulutuksen järjestäjien ja päättäjien käyttöön.

6.1 Opiskeluhohtopalveluiden omavalvonta

Omavalvonnan keinoin seurataan opiskeluhohtopalveluiden toteutumista ja laatua. Omavalvonnan toteuttaminen on osa henkilöstön päivittäistä työtä. Se sisältää asiakkaille tarjottavan palvelun saatavuuden, jatkuvuuden, laadun, turvallisuuden, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden arvioinnin sekä kehittämisen. Omavalvontaa ohjaa valvontalaki. Lupa- ja valvontavirasto (entinen Valvira) antaa määräyksiä ja valtakunnallista ohjausta esimerkiksi omavalvontasuunnitelmien sisällöstä. Pohjois-Savon hyvinvointialueella opiskeluhohtopalveluista on laadittu valvontalain mukaiset toimintakohtaiset (kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto, kuraattoripalvelut, psykologipalvelut) omavalvontasuunnitelmat, jotka päivitetään osavuosikatsauksien yhteydessä ja aina tarvittaessa muutoksien yhteydessä. Omavalvontasuunnitelmat on nähtävillä Pohjois-Savon hyvinvointialueen nettisivuilla.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimii oma erillinen valvontayksikkö, joka toteuttaa suunnitelmallista valvontaa hyvinvointialueen omiin yksiköihin. Hyvinvointialueen valtuustolla on

viimekätinen valvontavastuu hyvinvointialueen tehtävien lainmukaisesta järjestämisestä ja riittävästä omavalvonnasta.

Opiskeluhooldopalvelut tekevät vuosittain arvion työn vaaroista ja riskeistä palveluittain, jotka tallennetaan riskienhallintajärjestelmään (Laatuportti). Riskienhallinnan varautuminen liittyy työyhteisön jatkuvaan kouluttamiseen huolehtimalla mm. koulujen turvallisuuskävelyt yhteistyössä kuntien sivistystoimen kanssa, turvallisuusvideot, suojarusteet, hälytysjärjestelmistä säännöllinen tiedottaminen, turvallisuus - ja ensiapukoulutukset. Tietoturvariskeistä työntekijät noudattavat Pohjois-Savon hyvinvointialueen voimassa olevia ohjeistuksia.

Opiskelijoiden hyvinvointia arvioidaan opiskeluterveydenhuollon vaikuttavuuden seurannan kautta eri raporteista koottujen indikaattoreiden ja mittareiden avulla. Opiskeluhooldopalveluissa hyödynnetään hyvinvointikertomuksia ja -suunnitelmia, oppimisympäristön terveellisyys, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastuksia, yhdenmukaisia asiakaskyselyjä ja THL:n tiedonkeruita: TEA-viisaria, kouluterveyskyselyä ja opiskeluhooldopalveluiden seurantakyselyä.

7 LÄHTEET

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#) Viitattu 2.8.2024.

Pohjois-Savon hyvinvointialue 2023. [Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma](#). Viitattu 22.7.2024.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL 1, 2024: Opiskeluhoolto [Opiskeluhoolto - THL](#). Viitattu 19.7.2024

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL 2, 2023: [Yhteisöllinen opiskeluhoolto - THL](#) Viitattu 22.7.2024.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 3, 2024: lapset, nuoret ja perheet. Kouluterveydenhoolto. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto/kouluterveydenhoolto> Viitattu 18.7.2024.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 4, 2024: lapset, nuoret ja perheet. Opiskeluterveydenhoolto. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto/opiskeluterveydenhoolto> Viitattu 18.7.2024

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL 5, 2023. [Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus](#). Viitattu 22.7.2024.

Valvira 2024. Määräys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan palveluyksikkökohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta. [01 Valvira määräys 1 2024.pdf](#) Viitattu 22.7.2024.